

Değerli arkadaşlarım, bugünkü şartlar içerisinde memleket ihtiyacının ancak % 38'ni karşılar iken, bir miktar yabancı şirketlerin fazla istihsal yapmış olmaları, geçen görüşmemde de açıkladığım gibi, daha ziyade şansla ilgilidir. Türkiye Petrolleri Batman Bölgesinde 8 ruhsat sahasını çevreledikten sonra, geriye kalan sahalarda petrol bulunacağı ihtimali üzerine kurulan yabancı aramalar, petrolü daha büyük miktarda bulmuşlarsa, bunun bugün daha evvelden keşfi için teknik imkân olmamasındandır.

Binaenaleyh, biz bir önerge takdim etmiştik. Bu önergemde, kamu teşebbüsleri tarafından yapılmasının gereğini de gerekçesi ile açıklamıştım. Bu teklifimize iltifat etmenizi ve o şekilde bir değişikliği talep etmekteyim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Topaloğlu, bu birinci madde (ki, burada iki maddedir) üzerinde daha önce vermiş olduğunuz önerge var mıdır?.. Komisyona gittiği için artık, bu önergeler Komisyonda bir hamur haline getirilmiştir.

Bu şeklini eğer yeniden değiştirmek istiyor-sanız, önerge rica edeyim. Ancak, o şekilde oynayabilirim. Çünkü, bütün bunlar Komisyona maledilmiş bulunmaktadır.

Buyurun Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI M. NURİ KODAMANOĞLU (Niğde Milletvekili) — Sayın Başkan, yüce Senatonun değerli üyeleri;

Petrol Reformu Kanunu tasarımızın amaç maddesini müzakereye başlamış bulunuyoruz. Bu madde maksat ve mahiyeti itibarıyla tasarımızın en önemli ilkesini ihtiva ettiği için, tümü üzerindeki müzakerelerde de geniş ölçüde söz konusu edilmiş idi.

Şimdi bir değerli hatip arkadaşım, tekrar bazı noktaları hatırlatarak meselenin ovlarından önce bir defa daha gün yüzüne çıkmasına yardımcı oldular.

Bu çalışmalarda Hükümetin anlavisını bir defa daha dile getirmeyi faydalı gördüğüm gibi, tümü üzerinde bu maddenin ihtiva ettiği ilke ile alakalı maziye ait birtakım zabıtlar ve tartışmalar yeterlik dolayısıyla gereği kadar açıklanamadığı için, bu fırsattan istifade ederek, ileride bu maddeyi yorumlayacaklara ışık

tutacağı ümidi ile o konularda kısaca bilgi vermek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu maddenin eski şekli aynen şöyledir: «Bu kanunun maksadı, Türkiye Cumhuriyeti petrol kaynaklarının hususi teşebbüs eli ve yatırımları ile süratle fâsılasız ve verimli bir şekilde geliştirilip kıymetlendirilmesine ve bu maksada uygun olduğu nispette Türkiye dahilinde yabancı menşeli petrol ile yapılan petrol ameliyatının aynı surette inkişafını sağlamaktır.»

Kanunun eski metni neyi öngörüyor? Türkiye'deki petrol kaynaklarının değerlendirilmesini, münhasıran özel teşebbüs eli ve yatırımlarıyla öngörüyor. Dolayısıyla devlet eli ve teşebbüsü ile bu maksatla yapılacak hizmetler kanunun maksat maddesinin şümülü dışında kalmaktadır. Buna rağmen millî şirketimiz, bu maksadı sağlamak amacıyla mazide birtakım faydalı çalışmalar yapabilmıştır.

Şimdi müsaade ederseniz, Hükümetin bu maddeye hangi şekli vermek istediğini arz edeyim.

Hükümetin ve dolayısıyla aynen kabul edildiği için yüce Senatonun tasvibine sunulan metin şöyledir: «Bu kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti petrol kaynaklarının millî menfaatlere uygun olarak, hızla sürekli ve etkili bir şekilde aranmasını, geliştirilmesini ve değerlendirilmesini sağlamaktır.»

O halde yapılan değişiklik nedir? Münhasıran, hususi teşebbüs eli ve yatırımları ile bu maksada varılacağına dair hüküm kaldırılmış ve millî menfaatlere uygun olarak geliştirme genel prensibi ikame edilmiş; böylece hem özel teşebbüsün, hem kamu sektörünün bu sahada gerekli vazifeyi rahatça görmesi imkânı sağlanmıştır.

Demek oluyor ki, bu değişiklikle çok önemli bir siyasî tercih değişikliği yapılmaktadır. Hususi teşebbüse münhasır amaç maddesi genişlik kazanmıştır ve zannediyorum, sırf bu değişiklik dahi Hükümet tasarısının reform vasfında olması için kâfi bir değer taşır.

Bu noktayı özellikle işaret etmek istiyorum. Çünkü hatırlanacağı gibi Hükümet tasarısının reform niteliğinde olmadığı yolunda uzun eleştiriler olmuştur.